

університету внутрішніх справ. – 2004. – Вип. 9.

5. Липинский Д.А. Проблемы юридической ответственности. – СПб., 2003. – 385 с.

**Слухач Навчально-наукового інституту
заочного та дистанційного навчання
Національної академії внутрішніх справ
Туз Ольга Валеріївна¹**

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

На порозі третього тисячоліття світова спільнота переживає низку кардинальних змін, однією з яких є перехід до нового типу культури, побудованої на принципах гендерної рівності. В основі становлення і розвитку людства як системи, що самоорганізується, лежить низка факторів. Насамперед, це реалізація потенціалу кожного члена суспільства, розвиток усіх його фізичних і духовних задатків, творчого начала, перетворення особи на особистість, її актуалізація, що дозволяє звільнити соціальну енергію особи та спрямувати її у належне русло.

Проблемам забезпечення рівності чоловіка та жінки в науці кримінального права приділяється недостатньо уваги. Деяким аспектам цієї проблеми присвятили свої роботи О. М. Костенко, О. М. Руднева, Т. М. Мельник, О. М. Нодільчак, О. Суслова, К. Чижмар, В. О. Андрієнко, Л. Н. Завадська, О. Ю. Сергеева, С. В. Полєніна та ін.

Метою даного дослідження є аналіз нормативно-правового забезпечення гендерної рівності в Україні. Україна останніми роками значно просунулася у вивченні та осмисленні гендерної проблематики. Державна політика, на сьогодні, орієнтується на створення рівних можливостей для жінок і чоловіків, при цьому вона проводиться з урахуванням міжнародних документів, підписаних Україною. Це, зокрема, «Загальна декларація прав людини», 1948 р.; Міжнародний пакт «Про громадські та політичні права», 1966 р.; Статут Організації Об'єднаних Націй, 1945 р.; «Декларація про ліквідацію дискримінації у відношенні жінок» 1967 р.; «Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами», 1949 р.; «Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок», 1979 р.; «Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод», 1950 р.; «Пекінська декларація», 1995 р. та інші [1, с. 10].

Особливу роль у становленні рівності статей відіграла Конвенція ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» (CEDAW), прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 18 грудня 1979 р. Конвенція є першим міжнародним юридичним документом, в якому забороняється дискримінація жінок. Вона має особливе значення для характеристики можливостей, які надаються міжнародним правом державам для гендерного реформування суспільства.

Одне з найважливіших положень Конвенції – юридичне визначення дискримінації щодо жінок: «поняття «дискримінація щодо жінок» означає будьяку відмінність, виняток або обмеження за ознакою статі, яке спрямоване на послаблення або зводить нанівець визнання, користування або здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини і основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадянській або будь-якій іншій сферах».

У Конвенції конкретизуються дії в інтересах забезпечення рівності статей. Виходячи з аналізу стану гендерної віддаленості статей, у ній особливо підкреслюються три аспекти становища жінок: громадянські права і правовий статус жінок; відтворення населення; вплив культурних чинників на відносини між статями. Серед проблем, які особливо виділяються у документі, це проблема ліквідації дискримінації у сфері зайнятості, зокрема, при винаймі на роботу, про забезпечення рівної оплати за працю

¹ Науковий керівник: Волох О.К.

рівної цінності, а також про заборону на звільнення з роботи на підставі вагітності або відпустки по вагітності або на дискримінацію по звільненню у зв'язку з сімейними обставинами [2, с. 12].

Серед основних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію жінками і чоловіками своїх рівних прав і можливостей, є Конституція України, яка закріпила рівність прав жінки і чоловіка. Так, відповідно до статті 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [3].

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

Гендерне законодавство окрім Конституції України, також складається з таких законодавчих актів, як: Кодекс законів про працю України, Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України та Кримінальний кодекс України, закони України «Про освіту», «Про пенсійне забезпечення», «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», «Охорону праці», «Основи законодавства України про охорону здоров'я та інші». Проте, незважаючи на існування значної кількості законодавчих актів, що містять гендерний аспект, необхідним було прийняття спеціального законодавчого акту з гендерної проблематики. У зв'язку з цим, Верховною Радою України 8 вересня 2005 року було прийнято Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Вказаний закон був прийнятий на розвиток вказаних положень Конституції України [4].

Законом визначаються основні напрями державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, вперше, запроваджується визначення таких термінів як «дискримінація за ознакою статі», «сексуальні домагання», «гендерна рівність» тощо. На сьогодні розробка проектів нормативно-правових актів здійснюється з обов'язковим врахуванням принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Висновок гендерно-правової експертизи є обов'язковою складовою пакета документів, що подаються разом з проектом нормативно-правового акта до розгляду.

Таким чином, загалом гендерний паритет відображений у низці законодавчих актів України: Конституції України, Сімейному кодексі; Кодексі законів про працю; Кримінально-процесуальному кодексі, Цивільному кодексі України; Кодексі України про адміністративні порушення, а також у Законах України «Про зайнятість населення», «Про пенсійне забезпечення», «Про охорону праці», «Про державну службу» тощо. Процес розвитку гендерного законодавства триває, урядом та органами виконавчої влади здійснюються усі можливі зходи щодо забезпечення гендерної рівності в українському суспільстві.

Список використаних джерел

1. Ганзицька Т. С. Конституційно-правові основи забезпечення гендерної рівності в Україні / Т. С. Ганзицька // Держава та регіони. Сер. : Право. – 2014. – № 1. – С. 9-13.
2. Галустян Ю. М. Функціонування національного механізму реалізації гендерної політики: Аналітичний звіт за результатами проведення інтерв'ю з експертами у галузі гендерної політики / Ю. М. Галустян. – К., 2014. – 20 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада

Україн. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov>.

4. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

**Слухач Навчально-наукового
інституту заочного та дистанційного
навчання Національної академії
внутрішніх справ**

Тур Ліна Олександрівна¹

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Історія теоретичних підходів до поняття адміністративної відповідальності, її зміст і обсяг має тривалу історію і до сьогодення залишаються одним із найбільш суперечливих питань української адміністративно-правової науки.

Традиція дослідження адміністративної відповідальності завжди лежить у площині концептуальних надбань вітчизняних і зарубіжних учених-юристів. Питання адміністративної відповідальності є досить складним і багатоаспектним.

Адміністративна відповідальність є одним із головних інститутів адміністративного права, важливим засобом охорони громадського порядку, якому притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. Особливість адміністративної відповідальності полягає в прагматичності її теоретичних концепцій, домінуюча спрямованість яких окреслена проблематикою Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Чинне законодавство України не дає визначення поняття адміністративної відповідальності, і тому в теорії адміністративного права існує численна кількість точок зору стосовно цього соціально-правового явища.

Так, чинний КУпАП містить розд. 2 під назвою «Адміністративне правопорушення і адміністративна відповідальність», де у ст. 9 сформульовано визначення адміністративного правопорушення, а щодо адміністративної відповідальності законодавець обмежився зазначенням того, що її мірою є адміністративне стягнення (ст. 23 «Мета адміністративного стягнення») [4].

У ст. 92 Конституції України адміністративну відповідальність визначено як один з основних видів юридичної відповідальності в Україні [5]. Вона є наслідком невиконання чи неналежного виконання особою норм адміністративного законодавства, що тягне невідторжене реагування держави на адміністративні правопорушення (проступки), та встановлюється виключно законами тощо.

На сучасному етапі розвитку державності у дослідженнях теоретиків права простежується підхід, відповідно до якого юридична відповідальність зумовлена наявністю комплексу правових та фактичних підстав. Аналіз нормативних актів і спеціальної літератури дозволяє виокремити ряд дефініцій, що характеризують адміністративну відповідальність, але необхідно зазначити, що вони мають лише дослідний характер. Вище вказане можна проілюструвати визначеннями, які надають вітчизняні адміністративісти, спираючись на здобутки адміністративного права.

Т. Коломієць формулює адміністративну відповідальність як різновид юридичної відповідальності, специфічну форму негативного реагування з боку держави в особі уповноважених органів на відповідну категорію протиправних діянь (насамперед адміністративних проступків), а особи, які вчинили зазначені правопорушення, повинні відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії і понести адміністративне стягнення в установлених законом формах і порядку [6, С.65].

¹ Науковий керівник: *Плугатир М.В.*